

Beleidsplan en visie Stichting De Nieuwe Poort 2013-2016

Wie of wat is De Nieuwe Poort?

Wie of wat De Nieuwe Poort is, betreft een vraag die zich niet eenduidig laat beantwoorden. De identiteit van De Nieuwe Poort is niet in een statische definitie te vangen. De Nieuwe Poort verkoopt geen aanwijsbaar of tastbaar product of een eenvoudig te omschrijven dienst. Desalniettemin volgt hieronder een opzet van haar initiatiefnemer dat dient als aanleiding voor verder intern gesprek. Immers, De Nieuwe Poort is geen gestold '-isme', maar een dynamische beweging. Toch is er terecht een behoefte aan vaste pijlers waarbinnen De Nieuwe Poort te kenschetsen is. Daarmee kunnen we zo mogelijk uitspreken wat De Nieuwe Poort ook *niet* is. Met alle ambitieplannen voor de verre toekomst en uitdagingen die er op de korte termijn liggen, zijn verdere bouwstenen voor institutionalisering van De Nieuwe Poort noodzakelijk.

Tabula rasa

Voor de vraag wie of De Nieuwe Poort is, dagen we de mens uit om zijn denken te laten beginnen op het niveau van een tabula rasa (een wit blad). Stel er is een samenleving waarin mensen samen wonen. Deze mensen hebben een huis voor zichzelf waarin zij alleen of met hun partner of hun gezin wonen. Sommige mensen hebben helemaal geen huis, anderen hebben er misschien twee of meer. Wat is echter het huis van hout of steen waar iedereen in beginsel kan samen komen onder één dak?

Driehoek: raadhuis, marktplein en kerkgebouw

In een samenleving hebben we een huis waar de vragen over de inrichting van de stad (polis) besproken en besloten worden. Dit huis wordt ook wel het raadhuis, gemeentehuis of stadhuis genoemd. Dit huis is er voor de politiek. Ook hebben we in de samenleving een ruimte voor de handel. Het marktplein is er voor de economie. In de hoofdstraat van een stad of dorp laat zich niet zelden in de buurt van het marktplein en het raadhuis ook een kerkgebouw vinden. Dit huis zou de gehele gemeenschap moeten dienen, zo gelooft De Nieuwe Poort. Hier komen mensen samen om steeds opnieuw hun vertrouwen te herwinnen. De mensen die samen komen zijn man of vrouw, arm of rijk, kind of gepensioneerd, *YUP* of jonge ouder, allochtoon of autochtoon, arbeidend of werkloos, publiek of privaat et cetera.

Open voor iedereen die leeft

De grootste valkuil voor dit gemeenschapshuis is dat men denkt dat je een 'gelovige' of 'christen' of 'religieus' moet zijn om dit huis binnen te kunnen en willen gaan. In deze misvatting ligt de grootste uitdaging van De Nieuwe Poort. Als een tabula rasa je vertrekpunt is, dan zou het een prachtig en misschien ook volstrekt logisch idee zijn dat gewone mensen met allemaal een eigen roepnaam en uniek levensverhaal ook in beginsel samenkomen onder één dak. In bovenstaande gelooft De Nieuwe Poort echter niet. Zij denkt dat een mens niet is te kwalificeren zoals de mens misschien wel is te onderscheiden als 'man' of 'vrouw'. Derhalve houdt De Nieuwe Poort op geen enkele wijze rekening meteen transformatie of bekering van 'ongelovige' naar 'gelovige', van 'niet-christen' naar 'christen' of van 'niet religieus' naar 'religieus'. De complicatie is dat het grootste deel van de geschiedenis ons anders laat zien. Ook in de huidige tijd zijn er groepen mensen die een dergelijk gemeenschapshuis niet ten principale geschikt achten voor de gehele gemeenschap, maar bovengenoemde kwalificaties als criteria hanteren voor in- dan wel uitsluiting.

Grote opdracht

Ook al hangen deze en andere negatieve associaties aan de traditie van kerk en bijbel, het pleit De Nieuwe Poort niet vrij om desondanks te pogen de mens terug te brengen naar het kernidee van het kerkgebouw als gemeenschapshuis. De mens die over het algemeen overstelpt is met informatie en ervaringen is als vooroordelend wezen begrijpelijkerwijs niet in staat om snel terug te keren naar de tabula rasa. En toch, dit is wat De Nieuwe Poort te doen staat als het gaat om de identiteit van De Nieuwe Poort. De Nieuwe Poort zou om deze reden misschien wel meer aandacht moeten besteden aan wat zij wel is en doet, dan dat zij rekenschap geeft van wat zij niet is en doet ook al weet zij dat de overwegend negatieve associaties bij de traditie van kerk en bijbel hardnekkig zijn.

Onthaasting mogelijk maken

In het leven van alledag zijn er vele prikkels. De vele informatie die op ons afkomt in (sociale) media, op straat of in het werkende bestaan kunnen ons vermoeien en onze zicht op de kern van het leven vertroebelen. In de uitputtingsslag die het soms kan zijn wil De Nieuwe Poort als gemeenschapshuis een 'oase' zijn in de woestijn van het leven. Bij binnenkomst in de wereld van De Nieuwe Poort treed je een andere omgeving binnen. Een omgeving die de mens vertraagt en onthaast. De Nieuwe Poort laat de mens stil staan in een hollend bestaan. Zij biedt de mens de mogelijkheid zich opnieuw de vraag te stellen: waar was het mij ook alweer om te doen? Wie ben ik eigenlijk en wat maakt mij tot mens? En: door wie en wat laat ik mijn levensagenda bepalen?

Anders en de ander

Je zou kunnen zeggen dat De Nieuwe Poort adviseert om iets *anders* te doen met een *ander*. Met iets *anders* verwijzen we naar die andere prikkels: nieuwe inspiratie. Met de *ander* doelen wij op de andere mens die als jij maakt dat er ook sprake kan zijn van een *ik*: de ontmoeting van het ik en het jij. Het is misschien wat corny maar wil je echt weten wat je nu zegt als je een woord gebruikt dat moet je het woord ontleden (etymologie). Dat doen we nu ook met de kernwoorden voor De Nieuwe Poort.

Ontmoeting en inspiratie

Na eerder Huis als kernwoord hierboven te hebben omschreven, staan we hier stil bij ontmoeting en inspiratie. Ontmoeting bestaat uit ont- en moeten. Net zoals ont-haasten niet haasten betekent, betekent ont-moeten niet moeten. En och, wat moeten wij veel. We hebben wel afspraken en contact waarin we van alles moeten en vaak zijn ingekaderd door de tijd, maar een ontmoeting? Nu nemen we het woord Inspiratie bij de hoorns. Inspiratie bestaat uit in-spiratie. Spiratie komt van het Latijnse spiritus wat zoiets betekent als geest. Neem ook het Engelse spirit of het Franse Esprit (hadden wij dat kledingmerk maar bedacht). Als je een goede spirit hebt, heb je de juiste geest, flow of vibe te pakken. Maar nu dat woordje 'in'. Oftewel, je kan denken dat die spirit al in jouzelf zit, maar die geest moet telkens van buiten af komen om zich in jou te nestelen. Als die spirit eenmaal in jou is, kun je die wel degelijk wakker kussen, maar inspiratie betekent in de eerste plaats: *inspiritus* (geest binnen in) *extra* (van buiten) *nos* (ons).

Ontmoeting en inspiratie tegelijk betekent dus in beginsel iets niet moeten met de ander terwijl ondertussen iets of iemand anders tot jouzelf doordringt van buitenaf. Mocht dit je oren als vrijblijvend aandoen, dan kunnen wij zeggen: allesbehalve!

De werking van verhalen

Inspiratie is dus iets anders of iemand anders die tot jou doordringt waardoor je van buiten naar binnen in beweging wordt gezet. Je hebt de geest! De spirit leeft! Maar wat is dan in dit geval nu dat 'iets anders' of 'iemand anders'? De traditie van TeNaCh heeft daar vanuit de Hebreeuwse woordwereld al eeuwen over nagedacht. Dat heeft zij altijd hoofdzakelijk gedaan in de vorm van verhalen. De Nieuwe Poort leeft in de veronderstelling dat alleen verhalen het geheim van de ander kunnen naderen. Wij willen in deze tijd daarom aandacht vragen voor het narratieve karakter van het menselijk leven. Een verhaal vormt een eenheid op zichzelf. Denk daarbij aan een levensverhaal, literair verhaal in roman, film of toneel, of het verhaal van dit land, die politieke partij, deze organisatie of onze wereld als zodanig. Het is een vertelling die je kan beginnen met: er was eens..of...wat je in de afgelopen tijd hebt zien gebeuren...of op 12 oktober 1980 werd geboren...of...kenmerkend voor is...en te illustreren aan de hand van het volgend verhaal...Een verhaal is in eerste instantie een eenheid dat buiten ons staat. Neem bijvoorbeeld een levensverhaal. Het levensverhaal van een ander valt per definitie niet samen met jouw eigen levensverhaal. Een verhaal kan gemeenschappelijkheid in zich dragen en daarmee vergelijkbaar zijn, maar is een ander verhaal waaraan je je kan spiegelen en kan vergelijken. Het verschil in het verhaal van de ander kan je ook verrassen of bevreemden waardoor je anders of met nieuwe ogen naar je eigen verhaal gaat kijken. Wanneer dit effect optreedt bij kruising van twee levensverhalen en jouw verhaal wordt daarmee verrijkt, verruimd en vernieuwd dan kun je spreken van een ontmoeting. Een inspirerende ontmoeting die we ook soms liefde of vriendschap noemen.

De taal van het verhaal

De Duits-joodse filosoof Eugen Rosenstock-Huessey (1888-1973) noemde de nood van zijn tijd 'Sprachnot'. De wereldsamenleving vond zijn eenheid niet langer in taal en verhalen, maar in getallen, techniek, grafieken en modellen. De daarbij behorende taal is geen 'ontmoetingstaal', maar taal die mensen reduceert tot abstracties en algemeenheden zoals productiekrachten en koopkrachten. De taal die de mens tot mens maakt, is aan erosie onderhevig. De Nieuwe Poort herkent deze 'Sprachnot' ook in de 21^e eeuw. Hoewel er dagelijks gecommuniceerd wordt, is het de vraag in hoeverre er ook daadwerkelijk *gesproken* wordt. We worden overspoeld met meningen via televisie en internet, laten ons leiden door wat marktonderzoekers vertellen, maar waar kunnen we ontdekken wie wij ten diepste zelf zijn? Waar vinden we de woorden om te vertellen hoe we willen leven, welke toekomst we voor ogen hebben voor onze kinderen in deze wereld? Er is een overvloed aan taal die polariseert, categoriseert, abstraheert en veralgemeniseert en een gebrek aan ontmoetingstaal, taal van 'Ich und Du' die gemeenschappen sticht en bondgenootschappen mogelijk maakt. Ieder mens is een uniek wezen met een geheel eigen verhaal dat oplicht in gesprek met andere verhalen. Om te beginnen willen we ons oor te luisteren leggen bij de aloude verhalen die zijn samengebundeld in de bijbel; het boek waarvan literatuurwetenschapper en cultuurfilosoof George Steiner ooit zei dat alle westerse literatuur zich er op de een of andere manier toe verhoudt. Dat betekent dat deze verhalen niet alleen de levensverhalen van mensen wakker roepen, maar ons ook de ogen openen voor wat literatuur, beeldende kunst en muziek te zeggen hebben. Aandacht voor de taal van de bijbel helpt ons te ontdekken hoe de taal die wij bezigen in de politiek, het maatschappelijk debat, het onderwijs, op de werkvloer en in de kerk, vaak bezet is door – bijvoorbeeld – de taal van de markt: targets en mission statements, klanten en producten. De Nieuwe Poort is geen vrijblijvend instituut maar werkt vanuit de overtuiging dat voortdurende 'Bildung' nodig is om elkaar toe te rusten voor een 'betere weerstand' (Miskotte), tegen de abstracties en ideologieën van onze tijd. Zij is daarom wars van onderscheidingen als kerkelijk/niet-bijbelse verhalen. Het gesprek dat De Nieuwe Poort wil stimuleren, zou misschien nog wel het beste kunnen worden getypeerd als een wederzijds 'lernen'. In dat gesprek wisselt men voortdurend van rol: een leraar wordt leerling

en een leerling leraar. Daarom zoekt De Nieuwe Poort ook een bondgenootschap met andere toonaangevende literatuur.

De bijbelverhalen

TeNaCh is onderdeel van het boek 'de bijbel'. De bijbel – dat letterlijk 'boeken' betekent (biblios) – heeft als wereldliteratuur van de Kerk niet altijd voldoende ruimte gekregen om vrij uit gelezen te kunnen worden zoals het er staat en heeft daarmee onvoldoende als literatuur voor zichzelf kunnen spreken. De bijbel heeft zich nauwelijks onbevangen kunnen laten lezen door groepen mensen onder leiding van een docent/rabbijn om daarmee een bron van inspiratie te kunnen worden voor velen. Laten we het bij Nederland houden: het is maar de vraag wie zich in al die eeuwen in dit land structureel heeft kunnen laten inspireren door de bijbelverhalen. Voldoende om het verhaal door te geven, zo lijkt het, maar misschien speelde daar ook andere factoren een rol bij. De meerderheid zal er misschien weinig van hebben begrepen en leeft nog in de veronderstelling dat de verhalen verwijzen naar een historisch lang geleden. Het boek is als literatuur van de Kerk voor de wereld onder het juk van een "heilig en dogmatisch boek" te veel een eigen leven gaan leiden met alle imagoproblemen van dien waarvan we nu nog de brokken kunnen oprapen. Het bijbelverhaal heeft namelijk met zijn eigen taal het karakter van een tegenverhaal. Een verhaal waarmee wij ons kunnen identificeren als mens. Zij heeft daarbij zou je kunnen zeggen de volgende vragen centraal gezet: wat zijn nu de dingen die de mens tot mensen maken? Wat heeft een mens nu zoals nodig om weer mens te worden én te blijven? En welke dingen vormen een bedreiging voor het kunnen zijn van mens? Deze vragen zijn het middelpunt van alle bijbelverhalen. Eeuwenoude verhalen die van generatie op generatie zijn doorgegeven.

Leren, dienen en vieren

We beschouwen de tafels waarbij we de bijbelverhalen centraal zetten, wat volgt dan daarna? We beschouwen de tafels waarbij we de bijbelverhalen regel voor regel langslopen (leren) als kernelement van onze programmering. In het verlengde van de bijbeltafels ligt het Verhaal van Pasen, het Verhaal van Kerst, het Verhaal op Zondag en de Lunchpreek in de lunchbreak (vieren). De bijbelverhalen inspireren ons om de ontmoeting aan te gaan met ouderen op Valentijnsdag, met aandacht behoevende jongeren tijdens het Straatvoetbaltoernooi en nog vele andere groepen hulpbehoevenden tijdens het Grote Mensen Ontmoetingsdiner en de Helpdesk (dienen). De meeste van bovengenoemde activiteiten doen we nu al zo'n zeven jaren. Gaandeweg zijn de activiteiten gaan rangschikken volgens de eeuwenoude drieslag van leren, dienen en vieren.

Midden in de samenleving

Met deze programmaonderdelen staat De Nieuwe Poort nog niet direct in het hart van de samenleving. Opererend op de Zuidas tussen grote spelers uit de financiële, dienstverlenings-, industrie-, pensioenen-, bouw-, zorg- en onderwijssectoren heeft De Nieuwe Poort in de ontmoeting met leidinggevend en werknemers een ander perspectief in te brengen vanuit die bijbelverhalen. Wij kunnen andere vragen stellen, uitdagen tot vernieuwing en het gooien over een andere boek, stimuleren tot nieuwe vormen van samenwerking, partijen bij elkaar brengen en nieuwe tendensen en thema's agenderen. Dit alles dient als een essentiële vorm van ontmoeting en inspiratie in hetgeen waar De Nieuwe Poort voor staat.

Leren in maatschappelijke context

Leren vormt een van de drie pijlers van De Nieuwe Poort. Het is de verzamelnaam voor activiteiten die aanzetten tot verdieping en kritische reflectie. Ze nodigen uit om stil te staan bij

de basisvragen van ons bestaan die altijd weer relevant zijn. Om hierover in gesprek te gaan met anderen in een maatschappelijke context. Dit is het doel van onze programmering, die zich in het komende seizoen concentreert op drie thema's: oude bronnen/nieuwe tijden, waarde van werk, levensvragen.

De naam De Nieuwe Poort

De poort is een belangrijk beeld in de bijbel. Zo wordt er verhaald van een stad waar de vestigingsmuren poorten hebben die open staan naar alle windrichtingen. Deze stad is anders dan de stad Jericho waar de stadsmuren geen poorten hebben. Mensen worden door deze muren van elkaar afgesloten en afgescheiden. Groepen die van elkaar verschillen praten niet met elkaar. Ontmoeting van gezicht tot gezicht is niet mogelijk. In de stad waar er wel poorten zijn in de muren kunnen mensen met elkaar in dialoog. Iedereen kan binnenkomen. Achter de muren kun je indien nodig even rust en geborgenheid vinden. Er is beweeglijkheid en dynamiek, want je kan ook weer naar buiten. Je kan ook van mening en standpunt veranderen. Je hoeft niet vast te roesten. Maar het gesprek en de dialoog blijft gaande, want de poort blijft openstaan. Het is de stad van ultieme menselijkheid en broederschap. De Nieuwe Stad. De Nieuwe Poort is een opening in de muren tussen mensen en tussen verschillende groeperingen en sectoren: tussen oud en jong, rijk en arm, zwart en wit, gebit en geen gebit, publiek en privaat, autochtoon en allochtoon, nationaal en internationaal en nog zoveel meer verschillen tussen mensen. De Nieuwe Poort is de poort naar een nieuwe toekomst.

Beoogde resultaten van De Nieuwe Poort

Hoewel alles van waarde weerloos is: De Nieuwe Poort blijft het opnemen voor de zachte krachten in het leven. We spreken in de wereld met regelmaat over vrijheid en gelijkheid maar wie houdt de notie hoog van broederschap? De Nieuwe Poort verrijkt mens, organisatie en gemeenschap door met een zorgvuldige combinatie van activiteiten reflectie te bieden op werk en leven, in de overtuiging dat bemoedigde en betrokken mens beter (of gemakkelijker) verantwoordelijkheid kunnen nemen voor hun eigen en ons aller toekomst. Deze verantwoordelijkheid gaat gepaard met vijf aangeleerde en te onderhouden kwaliteiten: Mensen worden aangezet tot onafhankelijk kritisch denken. Tegelijkertijd wordt hun empathie met de medemens vergroot. Ze ontwikkelen bovendien een flexibiliteit van geest. Bovenal weten ze ondanks alle aanleiding tot wanhoop permanent hun droom van een betere wereld te voeden. In alle onrust die dat met zich meebrengt, leven ze ook innerlijk rust en vrede te ervaren. Wie of wat De Nieuwe Poort is, blijft een dynamisch gegeven. Het zal aan verandering onderhevig zijn, maar zal zich altijd ergens rondom bovenstaande concentreren. De Nieuwe Poort is ook moeilijk in al zijn veelomvattendheid kernachtig te omschrijven. Nu hoeft ook niet in gesprekken en communicatie uitingen per se De Nieuwe Poort uitputtend te worden omschreven. Wat ook reeds een veelgehoorde ervaring is van betrokkenen bij De Nieuwe Poort: afhankelijk van de omstandigheden van het geval en mijn hoorders licht ik een aspect van De Nieuwe Poort eruit en kiezen wij onze woorden.

Vast staat: De Nieuwe Poort is een huis voor ontmoeting en inspiratie.